

ПРОБЛЕМИ НЕТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

© 2017 ПАНАСЕЙКО І. М., ГУБА М. О.

УДК 33.339.5

Панасейко І. М., Губа М. О. Проблеми нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС

Метою статті є узагальнення результатів дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС у 2016 р. і розробка заходів щодо вдосконалення системи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Розглянуто сутність, цілі, а також інструменти нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що використовуються в країнах ЄС та Україні. Основна увага приділена тарифним квотам, що встановлюються в рамках дії зони вільної торгівлі Європейським Союзом для України. Проаналізовано тарифні квоти на різні товари з точки зору їх достатності та рівномірності використання. Виявлено причини часткового використання або невикористання тарифних квот. Розглянуто питання результативності реалізації обмежувальної функції тарифних квот, їх вплив на українських експортерів. Здійснено порівняльну характеристику тарифних квот, які застосовуються в рамках зони вільної торгівлі для України та для ЄС. Наголошено на необхідності дотримання Україною технічних регламентів, екологічних вимог, санітарних та фітосанітарних заходів, маркетингових стандартів. Виявлено основні перешкоди для виходу української продукції на європейські ринки.

Ключові слова: зона вільної торгівлі між Україною та ЄС, нетарифне регулювання, тарифні квоти, товар, експорт, імпорт, аграрний сектор економіки, механізми адміністрування тарифних квот

Табл.: 1. Бібл.: 9.

Панасейко Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри грошового обігу та банківської справи, Університет митної справи та фінансів (вул. Володимира Вернадського, 2/4, Дніпро, 49004, Україна)

E-mail: chikiu@mail.ru

Губа Марія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри грошового обігу та банківської справи, Академія митної служби України (вул. Рогальова, 8, Дніпропетровськ, 49000, Україна)

E-mail: mariya-guba@yandex.ru

УДК 33.339.5

UDC 33.339.5

Панасейко І. М., Губа М. А. Проблемы нетарифного регулирования внешнеэкономической деятельности в условиях действия зоны свободной торговли между Украиной и ЕС

Целью статьи является обобщение результатов действия зоны свободной торговли между Украиной и ЕС в 2016 г. и разработка мероприятий по совершенствованию системы нетарифного регулирования внешнеэкономической деятельности. Рассмотрены сущность, цели, а также инструменты нетарифного регулирования внешнеэкономической деятельности, используемые в странах ЕС и Украине. Основное внимание уделено тарифным квотам, устанавливаемым в рамках действия зоны свободной торговли с Европейским Союзом для Украины. Проанализированы тарифные квоты на разные товары с точки зрения их достаточности и равномерности использования. Выявлены причины частичного использования или неиспользования тарифных квот. Рассмотрены вопросы результативности реализации ограничительной функции тарифных квот, их влияние на украинских экспортеров. Осуществлена сравнительная характеристика тарифных квот, которые применяются в рамках зоны свободной торговли для Украины и для ЕС. Отмечена необходимость соблюдения Украиной технических регламентов, экологических требований, санитарных и фитосанитарных мероприятий, маркетинговых стандартов. Выявлены основные препятствия для выхода украинской продукции на европейские рынки.

Ключевые слова: зона свободной торговли между Украиной и ЕС, нетарифное регулирование, тарифные квоты, товар, экспорт, импорт, аграрный сектор экономики, механизмы администрирования тарифных квот.

Табл.: 1. Библ.: 9.

Панасейко Ирина Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры денежного обращения и банковского дела, Университет таможенного дела и финансов (ул. Владимира Вернадского, 2/4, Днепр, 49004, Украина)

E-mail: chikiu@mail.ru

Губа Мария Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры денежного обращения и банковского дела, Академия таможенной службы Украины (ул. Рогальова, 8, Днепропетровск, 49000, Украина)

E-mail: mariya-guba@yandex.ru

Panaseyko I. M., Guba M. O. The Problems of the Non-Tariff Regulation of Foreign Trade Activities in the Conditions of Free Trade Zone between Ukraine and the EU

The article is aimed at generalizing the results of establishing the free trade zone between Ukraine and the EU in 2016, and developing measures to improve the system of non-tariff regulation of foreign trade activities. The substance, objectives, and tools of the non-tariff regulation of foreign trade activity, as used in the EU and in Ukraine, were considered. The major attention was paid to the tariff quotas for Ukraine in the terms of the free-trade zone with the European Union. The tariff quotas for different goods were analyzed from the view of their adequacy and uniformity of use. Reasons for partial use or non-use of the tariff quotas were identified. Issues of effectiveness of implementation of the restrictive function of tariff quotas, as well as their influence on Ukrainian exporters, were considered. A comparative characterization of the tariff quotas, which were applied within the terms of the free trade zone for Ukraine and for the EU, was carried out. The article specifies the necessity for compliance by Ukraine with technical regulations, environmental regulations, sanitary and phyto-sanitary measures, marketing standards. The major obstacles to the Ukrainian products' entering the European markets were identified.

Keywords: free trade zone between Ukraine and the EU, non-tariff regulation, tariff quotas, goods, exports, imports, agrarian sector of economy, tariff quota administration mechanisms

Tbl.: 1. Bibl.: 9.

Panaseyko Irina M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Monetary Circulation and Banking, University of Customs and Finance (2/4 Volodymyra Vernadskoho Str., Dnipro, 49004, Ukraine)

E-mail: chikiu@mail.ru

Guba Mariya O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Monetary Circulation and Banking, Ukrainian Academy of Customs (8 Rogal'yova Str., Dnipropetrovsk, 49000, Ukraine)

E-mail: mariya-guba@yandex.ru

Зміна вектора зовнішньоекономічної співпраці України на сучасному етапі створює об'єктивне підґрунтя для її поглибленої інтеграції в європейські ринки, характерними рисами яких є висока конкурентоздатність та насиченість продукцією. Практика регулювання зовнішньоекономічної діяльності у країнах ЄС свідчить, що, незважаючи на декларовану прихильність до принципів вільного ринку, яка виражається, зокрема, в певному відстороненні держави від прямого втручання в економіку і суттєвому зменшенні застосування митно-тарифних інструментів, триває жорстке, часто приховане, використання нетарифних обмежень з метою захисту національних ринків.

Система нетарифного регулювання в Європейському Союзі відображає прагнення європейських країн забезпечити конкурентоспроможність і подальше зміцнення позицій своїх компаній на світовій арені, економічну і продовольчу безпеку угруповання та захистити європейські компанії в так званих «чутливих» секторах економіки, які мають важливе значення та, незважаючи на свою економічну неефективність, знаходяться під пильним контролем держав.

З 1 січня 2016 р. в Україні офіційно почала діяти поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) з ЄС. Рік функціонування України в нових зовнішньоекономічних умовах дозволив узагальнити перші позитивні наслідки та ризики, виявити проблеми адаптації української економіки до європейського ринку, під іншим кутом зору поглянути на можливості впливу державної регуляторної політики України на ситуацію, що склалася.

Теоретичні та практичні засади нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності розглянуто в наукових дослідженнях С. О. Алексеєва, Н. В. Галицької, Є. В. Додіна, Ю. М. Дьоміна, А. В. Мазура, В. Я. Настюка, А. В. Павлова, П. В. Пашка. У них висвітлено особливості соціально-економічних зв'язків, що скла-даються між суб'єктами у сфері державно-го регулювання зовнішньоекономічної діяльності, сутність, методи, інструменти, механізми нетарифного регулювання, сучасний стан і проблеми запровадження заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як в Україні, так і в країнах з розвинутою ринковою економікою.

Метою статті є узагальнення результатів дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС і розробка заходів щодо вдосконалення системи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Існує багато ознак, за якими можна класифікувати заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Класифікаційна схема, розроблена в рамках Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ), налічує понад 800 видів нетарифних заходів і об'єднує всі нетарифні обмеження у п'ять основних категорій: кількісні обмеження та подібні до них адміністративні заходи; нетарифні збори, податки, фінансові заходи; обмежувальна практика державних органів; митні процедури та формальності (у тому разі, коли вони перевищують нормальні та загальновизнані норми, що перетворює їх на додатковий бар'єр у торгівлі); технічні бар'єри в торгівлі.

Згідно з положеннями Митного кодексу України заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини [1].

Перелік інструментів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні є дещо вужчим порівняно з розвинутими європейськими країнами. Основними з них є: ліцензування, квотування, заборона окремих видів експорту та імпорту, стандарти і вимоги, що стосуються технічних регламентів, фармакологічних, санітарних, фітосанітарних, ветеринарних та екологічних вимог до товарів, що експортуються з України та імпортується в Україну, заходи України у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів або економічних угруповань [2]. Також до нетарифних бар'єрів в Україні, по аналогії з країнами ЄС, можна віднести митні процедури та формальності, які можуть потенційно необґрунтовано заважати при перетині кордону товарами та транспортними засобами.

Використання нетарифних обмежень є неоднаковим у різних секторах економіки, що пов'язано як з технічними, так і економічними причинами. Використання технічних нетарифних обмежень зростає зі збільшенням рівня ВВП на душу населення, у той час як зі зменшенням ВВП на душу населення, навпаки, знижується.

Одним з інструментів нетарифного регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності є квоти, які являють собою кількісні або інші обмеження експорту та імпорту товару. Згідно з нормами Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» використовується п'ять видів квот: квоти (контингенти) глобальні; квоти (контингенти) групові; квота експортна (імпортна), квоти (контингенти) індивідуальні, квоти спеціальні. Їх характеристику подано в *табл. 1*.

Тарифні квоти є одним з дієвих та відносно просто застосовуваних (порівняно з іншими інструментами нетарифного регулювання) інструментів обмеження при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Дослідження свідчать, що саме існування тарифних квот на ввезення певних товарів з України стало суттєвим бар'єром і причиною зменшення переваг від запровадження ЗВТ між Україною та Євросоюзом.

Адже неодноразово декларувалося, що однією з основних позитивних рис вільної торгівлі України з ЄС стане негайне запровадження безмитної торгівлі майже по всіх товарах [3]. Це повинно було призвести до пожвавлення зовнішньої торгівлі та підвищення різноманітних вигід від здійснення зовнішньоекономічної діяльності. На практиці, згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ставки ввізного мита сторін будуть зменшуватися поступово, відповідно до графіків сторін.

Види квот та їх характеристика [2]

Вид квот	Характеристика квот
Квоти (контингенти) глобальні	Установлюються по товару (товарах) без зазначення конкретних країн (груп країн), куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується
Квоти (контингенти) групові	Установлюються по товару (товарах) з визначенням групи країн, куди товар (товари) експортується або з яких він (вони) імпортується
Квота експортна (імпортна)	Граничний обсяг певної категорії товарів, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого строку та який визначається у натуральних чи вартісних одиницях
Квоти (контингенти) індивідуальні	Установлюються по товару (товарах) з визначенням конкретної країни, куди товар (товари) може експортуватись або з якої він (вони) може імпортуватися
Квоти спеціальні	Граничний обсяг імпорту в Україні певного товару (товарів), що є об'єктом спеціального розслідування та/або спеціальних заходів, який дозволено імпортувати в Україну протягом встановленого строку та який визначається в натуральних та/або вартісних одиницях виміру

Упродовж встановленого перехідного періоду ставки мита буде знижено або скасовано.

Особливо не справдилися ділові очікування аграріїв: по багатьох товарних позиціях аграрної продукції та продукції її переробки з 1 січня 2016 р. Україна дійсно отримала можливості безмитної торгівлі, але лише в межах тарифних квот.

Тарифна квота являє собою дворівневий митний тариф, пов'язаний з кількістю товару, при якій задану кількість товарів може бути імпортовано за «пільговою» (нижчою або нульовою) ставкою мита протягом певного періоду часу («ставка мита в межах квоти»). Після того, як обсяг тарифної квоти заповнено, можна імпортувати товар без обмежень, але платити більш високу тарифну ставку («ставка мита поза квотою»).

Згідно з Переліком тарифних квот ЄС і ставок увізного мита в межах квот та поза межами квот безмитні тарифні квоти у 2016 р. установлювалися на товари з України по 36 позиціях (в основному на продукцію, що виробляється в аграрному секторі економіки, та продукти її переробки): яловичину, сухе молоко, перероблені масляні продукти, мед, часник, овес, крохмалі, перероблені зернові продукти, томати, яблучний та виноградний соки, сиропи, харчові продукти інші, цигарки, перероблені крохмалопродукти, солодовий крохмаль оброблений, баранина, висівки, гриби, етанол, інші цукрові продукти, перероблені продукти з цукру, цукор, крупи, кукурудза, манітол сорбіту, масло, молоко та вершки, згущене молоко та йогурти, молочні кремові продукти, м'ясо птиці, перероблені молочні продукти, пшениця, свинина, солод і пшенична клейковина, цукрова кукурудза, яйця, ячмінь. По чотирьох видах продукції встановлено додаткові обсяги. Якщо суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності експортує з України в ЄС товари поза межами квот, він підпадає під загальний режим імпорту і повинен сплатити мито [4].

Стосовно обсягів тарифних квот, зазначимо, що по деяких товарних позиціях вони є недостатніми. Так, наприклад, уже в першому півріччі 2016 р. були повністю використані квоти на безмитний експорт в ЄС меду,

цукру, крупи, муки, солоду та пшеничної клейковини, оброблених томатів, виноградного та яблучного соків, вівса, пшениці, пшеничної муки та гранул, а також кукурудзяної муки та гранул. На початок червня 2016 р. Україна використала 85% усіх квот на безмитні поставки продовольства в Євросоюз. Крім вищезазначених товарів, за підсумками 2016 р. були використані квоти на ячмінну крупу та борошно, курятину, кукурудзу та багато інших промислових груп [5; 6].

За два тижні 2017 р. були використані: на 100% квоти на мед (5,2 тис. т), на 64% квоти на цукор (поставлено 12 834 т при квоті 20 070 т), на 78% квоти на виноградні і яблучні соки (поставлено 9373,6 т при квоті 12 000 т), на 15,6% квоти на ячмінну крупу і борошно (поставлено 1,03 тис. т при квоті 6,6 тис. т). Основна квота на постачання м'яса птиці, яка ділиться на рівні частини поквартально, уже заповнена на 25% [7].

Статистика 2017 р. підтверджує тенденції 2016 р. і 2015 р. (в якому діяли автономні преференції Євросоюзу) та свідчить про необхідність розширення безмитних квот на окремі товарні групи і покращення доступу українських експортерів на ринки ЄС. Водночас, зазначимо, що згідно з положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС розгляд питання збільшення тарифних квот можливий через 5 років після набрання Угодою чинності.

Використання тарифних квот ЄС Україною є досить нерівномірним. Наприклад, у 2015 р. серед 36 категорій товарів, щодо яких було встановлено тарифні квоти, повністю використано лише 9 тарифних квот, 11 – використано частково, а 16 не використовувалося взагалі. У 2016 р. не використані квоти на яловичину та свинину, вершкове масло, молоко, сливки, згущене молоко, йогурти, сухе молоко (експорт деяких з цих товарів у країни ЄС зовсім не здійснювався) [5; 6].

Узагальнивши інформацію про використання квот по різних товарних групах, можна зазначити, що найбільш швидко вичерпуються та використовуються в повному обсязі переважно квоти по меду, продукції рослинництва та продуктах її переробки та по курятині. Натомість, по основних видах тваринницької продукції та продуктах її переробки квоти не використані.

Основними чинниками, що обумовлюють проблеми з експортом м'ясо-молочної продукції з України в країни ЄС є не тільки недостатність і падіння обсягів її виробництва (з причини традиційної невивідності, складності виробництва продукції тваринництва, зниження поголів'я тварин, практичної відсутності державної підтримки галузі в період кризи), але й застосування недосконалих, а іноді небезпечних для здоров'я людини технологій виробництва та переробки тваринницької продукції, неналежний ветеринарний контроль, що утруднює отримання українськими товаровиробниками європейських сертифікатів відповідності якості продукції. Крім того, дані сертифікати мають високу вартість, що є додатковою перешкодою для експортерів.

Дослідження свідчать, що система тарифних квот ЄС по певних товарних групах не виконує ролі інструмента, що стримує зростання їх ввозу в ЄС. Кукурудза, соки, мед, цукор, ячмінна крупа та борошно, і багато інших товарів експортувались з України в обсягах, що значно перевищували тарифні квоти. Адже, на практиці, на прийняття рішення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності впливає багато чинників, тому, не дивлячись на втрати коштів на сплату мита, багато суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності не відмовляються від здійснення поставок поза межами тарифних квот, хоча є і такі суб'єкти, які можуть вважати їх невивідними.

Що стосується впливу розміру мита при реалізації товарів поза тарифними квотами, зазначимо, деякі ставки мита дійсно можна назвати «заборонними». Наприклад, за кожну тону філе курки, реалізовану поза квотою, українські виробники повинні сплатити мито в сумі 1024 євро, що робить продукцію неконкурентоздатною на європейському ринку. Оскільки на дану продукцію існує високий попит в Україні, курятина, як правило, не вивозиться поза тарифними квотами. Натомість, мед навіть з митом 17,3% вигідно реалізовувати в країні ЄС, тому обсяги меду, реалізовані поза квотою, в 4 рази перевищують обсяги його реалізації з нульовим митом.

Додатковим нетарифним бар'єром для українських експортерів в країні ЄС є також механізм адміністрування тарифних квот. Відповідно до законодавства Євросоюзу існує два принципи адміністрування тарифних квот: «перший прийшов – перший обслуговується» та «через систему імпорتنних ліцензій» [8].

Якщо тарифні квоти ЄС надані згідно з принципом «перший прийшов, перший обслуговується», то вони виділяються на загальних засадах залежно від наявності невикористаного залишку відповідної квоти на момент подачі супровідних документів на митницю. Першим оформлюється той товар, супровідні документи на який надійшли раніше. Інформація про залишки тарифних квот доступна в режимі он-лайн на офіційному порталі Європейської комісії, а також на сайті ДФСУ в розділі «Митне оформлення»/«Суб'єктам ЗЕД»/«Тарифні квоти», вона коригується кожного дня, виходячи з обсягів товарів, що перетинають кордон. Такий принцип застосування тарифних квот є простим і зрозумілим для суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності та не потребує виконання додаткових умов.

Система імпорتنних ліцензій у 2016 р. діяла для таких товарів: м'ясо птиці та напівфабрикати з м'яса птиці; молоко, вершки, згущене молоко та йогурти; пшениця м'яка, пшеничне борошно та гранули; яйця та альбуміни; кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули; свинина; ячмінь, ячмінне борошно та гранули; вершкове масло та молочні пасти; яловичина; сухе молоко. Використання країнами ЄС по відношенню до імпорту з України принципу ліцензування тарифних квот дозволяє регулювати та контролювати обсяги імпорту певних груп товарів.

Адміністрування тарифних квот через систему імпорتنних ліцензій є більш складним і передбачає наявність певних процедур, без виконання яких тарифну квоту використати неможливо. Зокрема, ініціатива на постачання продукції в даному випадку походить від імпортера держави – члена ЄС, який дає запит на видачу ліцензії на ввезення товару в межах тарифних квот у певний період часу і оформлює всі необхідні документи. Заявка подається імпортером до Генерального директорату Європейської комісії, відповідального за аграрні питання та розвиток сільських районів.

Отже, український суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності не може використати квоту (навіть при її наявності), якщо нема запиту на цю продукцію від імпортера з країни – члена ЄС. Інформацію про залишки тарифних квот, що видаються через систему імпорتنних ліцензій, сам експортер отримати не може, вона видається лише на запит компетентного органу директорату Європейської комісії з питань сільського господарства. Можна припустити, що адміністрування тарифних квот через систему імпорتنних ліцензій створює певне підґрунтя для зловживань: адже вся інформація про запити імпортерів з країн ЄС зосереджена в державному органі України, який може її повідомити лише окремим експортерам.

Розглядаючи умови імпорту в Україну товарів з країн ЄС, зазначимо, що Україна встановила тарифні квоти лише для трьох видів товарів: цукру, свинини (основна і додаткова), м'яса птиці (основна і додаткова). Усі тарифні квоти надані за принципом «перший прийшов – перший обслуговується» [8; 9].

Слід зазначити, що всі товари, що імпортуються з України на митну територію Європейського Союзу, повинні відповідати певним технічним, екологічним вимогам, а також вимогам у сфері санітарних та фітосанітарних заходів, маркетинговим стандартам.

ВИСНОВКИ

Дослідження свідчать, що використання інструментів нетарифного регулювання є невід'ємною складовою двосторонніх торгівельних відносин між Україною та ЄС на сучасному етапі.

Для України одним з особливо відчутних нетарифних бар'єрів виявився недостатній обсяг тарифних квот ЄС по стратегічно важливих групах експорту, зокрема, продукції аграрного сектора (на який припадає біля 40% українського експорту). Можливості вирішення даної проблеми методами державної регуляторної політики

Україні є дуже обмеженими, адже розширення обсягів тарифних квот залежить від рішень Європейського Союзу, регламентується положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і є не вигідним для європейських країн, які захищають свій внутрішній ринок.

Натомість, впровадження заходів державної регуляторної політики щодо спрощення процедур ліцензування зовнішньоекономічних операцій, удосконалення роботи митних підрозділів ДФС, реформування систем стандартизації, метрології, оцінки відповідності ринкового нагляду, органів контролю за безпекою продуктів, санітарних та фітосанітарних служб, гармонізації технічних регламентів, забезпечення уникнення конфлікту інтересів при наданні конкретним суб'єктам підприємницької діяльності права сертифікації товарів в окремих галузях економіки може стати потужним важелем зниження впливу нетарифних бар'єрів на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в рамках ЗВТ з ЄС.

Водночас зазначимо, що заходи державної регуляторної політики у сфері взаємовідносин України та ЄС у рамках ЗВТ не можуть бути ефективними без зміни фундаментальних засад функціонування економіки України, зокрема, її переорієнтації на випуск конкурентоздатної високотехнологічної продукції, що відповідає європейським стандартам, диверсифікації структури експорту, зменшення його сировинної спрямованості. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12/page>
3. Якою буде зона вільної торгівлі. URL: <http://europa-torgivlia.org.ua/about-fta>
4. Переліки тарифних квот, а також ставок увізного мита в межах квот та поза межами квот для ЄС. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d186a359-3cd3-4865-8537-568e8aedcaed&title=PerelikiTarifnikhKvot>
5. Как Украина использует квоты на поставку продовольствия в ЕС. URL: <https://delo.ua/business/kak-ukraina-ispolzuet-kvoty-na-postavku-prodovolstvija-v-es-318792>
6. Что Украина поставяет в ЕС по квотам 2016 года. URL: <https://delo.ua/business/chto-ukraina-postavljaet-v-es-po-kvotam-2016-goda-319471>
7. Українська продукція користується великим попитом в Євросоюзі. URL: <http://ua.korrespondent.net/business/economics/3800173-ukraina-za-11-dniv-vybrala-richnu-kvotu-na-eksport-medu-v-yes>
8. Вільна торгівля з Європейським Союзом. Тарифні квоти в рамках вільної торгівлі з ЄС. URL: <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=ukUA&tag=SpivrobitnitstvoMizhUkrainoUkrainoYevropeiskimSoiuzom>
9. Переліки тарифних квот, а також ставок увізного мита в межах квот та поза межами квот для України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d186a359-3cd3-4865-8537-568e8aedcaed&title=PerelikiTarifnikhKvot>

REFERENCES

“Chto Ukraina postavliayet v ES po kvotam 2016 goda” [Ukraine exports to the EU quota 2016]. <https://delo.ua/business/chto-ukraina-postavljaet-v-es-po-kvotam-2016-goda-31947>

“Kak Ukraina ispolzuyet kvoty na postavku prodovolstviya v ES” [As Ukraine uses quotas on the supply of food in the EU]. <https://delo.ua/business/kak-ukraina-ispolzuet-kvoty-na-postavku-prodovolstvija-v-es-318792>

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/959-12/page>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>

“Pereliki taryfnykh kvot, a takozh stavok uviznoho myta v mezhakh kvot ta poza mezhamy kvot dlia YeS” [The lists of tariff rate quotas and rates of import duty within the quota and outside the quota for the EU]. <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d186a359-3cd3-4865-8537-568e8aedcaed&title=PerelikiTarifnikhKvot>

“Pereliki taryfnykh kvot, a takozh stavok uviznoho myta v mezhakh kvot ta poza mezhamy kvot dlia Ukrainy” [The lists of tariff rate quotas and rates of import duty within the quota and outside the quota for Ukraine]. <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d186a359-3cd3-4865-8537-568e8aedcaed&title=PerelikiTarifnikhKvot>

“Ukrainska produktsiia korystuietsia velykym popytom v Yevrosoiuzi” [Ukrainian products are in great demand in the European Union]. <http://ua.korrespondent.net/business/economics/3800173-ukraina-za-11-dniv-vybrala-richnu-kvotu-na-eksport-medu-v-yes>

“Vilna torhivlia z Yevropeiskym Soiuzom. Taryfni kvoty v ramkakh vilnoi torhivli z YeS” [Free trade with the European Union. Tariff quotas under free trade with the EU]. <http://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=ukUA&tag=SpivrobitnitstvoMizhUkrainoUkrainoYevropeiskimSoiuzom>

“Yakoiu bude zona vilnoi torhivli” [What will the free trade zone]. <http://europa-torgivlia.org.ua/about-fta>